

SPOMENIK, DRUŠTVO

V Sloveniji imamo društvo ljubiteljev krompirja, uradno poimenovanega Društvo za priznanje praženega krompirja kot samostojne jedi. Ustanovljeno je bilo 23. maja 2000, nastalo pa je iz hudomušne ideje na nekem sprejemu. Med drugimi dobrotami je imela zbrana družba za prilogo pražen krompir. Razvila se je debata o tem, kako je podcenjen v primerjavi z drugimi jedmi. Tako so prvi predsednik Jure Lenard, Aleks Leo Vest in ostala družba sklenili, da je treba temu narediti konec in v ta namen ustanoviti društvo, ki si bo prizadevalo povečati pražen krompir v glavno jed.

V začetku leta 2001 so začeli z vpisovanjem novih članov (udov) in doživeli presenetljivo velik vpis. Njihovo zbirališče je bila Gostilna pri Pavli, ki jih je sprejela za svoje in tudi sama postala članica društva. Prvi večji dogodek društva so organizirali jeseni leta 2001. V Mokronogu je potekal 1. Svetovni festival praženega krompirja. Uvedli so jedilnik, kjer je pražen krompir glavna jed, kot prilogo pa so imeli pečenega vola.

V Šenčurju so 25. maja 2008 odkrili prvi spomenik krompirju v Sloveniji. Za postavitev spomenika v čast cesarici Mariji Tereziji in krompirju je zaslužno zgoraj zapisano Društvo. Oblikoval ga je akademski kipar Janez Pirnat. Spomenik nas opominja, da smo Slovenci krompirjev narod. In po še danes živem izrazu »imeti krompir« bi to pomenilo, da imamo srečo.

Spomenik v čast krompirju in cesarici Mariji Tereziji

Obvestilo in vabilo na vsakoletni festival

HIMNA DRUŠTVA
glasba: Mojmir Sepe
besedilo: Dušan Velkaverh

Pražen krompir

Sladko je vince
in hladen je pir,
toda najboljši je
pražen krompir.
To ni ne maslo,
ne sadje ne sir,
to je, prijatelji,
pražen krompir.

Vseh sort jedače
bolezni so vir,
nam trdno zdravje da
pražen krompir.
Tu smo se zbrali
in našli svoj mir
zdaj, ko nas združil je
pražen krompir.

Praženje krompirja

Mmmmm, diši ...

Dober tek!

Josip Jurčič

Kako je Kotarjev Peter pokoro delal, ker je krompir kradel

... Jesti so vojaki pač večidel zmerom imeli, ali le mesa in nič kot mesa. Mesa se pa človek, če mora le samega in samega jesti, strašno naveliča. Kaj bi bili vojaki dali za malo domačega zelja ali za malo krompirja! Ali ni ga bilo in le redkokje se je kaj dobilo poleg navadne mesne menaže.

V tisti kompaniji, kakor je bil naš Kotarjev Peter, bil je tudi neki študent, katerega so vojaki posebno radi imeli, ker jim je znal lepe reči pripovedovati; ni bil zarad svojega višjega izobraženja nič ošaben, a poleg tega zmerom dobre volje pa pogumen, dasi sicer bolj šibak in nemočan po telesu. Če je le kdo znal si kaj po strani pridobiti, bil je ta študent tisti.

Tako je tudi neki večer imel krompir, in sicer še več, nego ga je sam zase potreboval, pa je skrivaj poklical dva tovariša, med tema Kotarjevega Petra, katerega je posebno rad imel. Delil je ž njima pečen krompir. Dišalo jim je kakor najboljša pustna klobasa ali najslastnejša svatovska pečenka.

Ali študent je dejal: »Davi sem bil šel jaz na turško njivo krompirja kopat, jutri ga pojdeš pa ti, Peter, pojutrnjem pa tale, potlej pa zopet jaz, če bomo še kaj dalje tukaj ležali in prežali.«

Rekši to, jima je začel razkladati, da je našel komaj dobro četrť ure od tod proč nekoliko v skalovju njivo, kjer je še nekaj krompirja, ter ga je že dvakrat nakradel si. Najde se lahko, pravi, tod in tod se mora iti, to seveda, paziti se mora nekoliko tudi, da bi kje kak Turek »pucalk« izza kake skale ali izza kakovega grma. Kdo pojde jutri?

»Jaz pojdem,« reče Peter pogumno. Kajti, če si upa ta mali, suhi študent, moralo bi njega sram biti, ko bi si ne. In res, drugo jutro navsezgodaj Peter vstane s trdega ležišča na goli zemlji, kjer so spali vsi vojaki, ker hiš ni bilo nikah blizu, ter vzame pot pod noge in se splazi od drugih vojakov proč na krompirjevo kradnjo.

Puške ni bil s seboj vzel, in sicer s tem premislekom ne, da bode laže – bežal, ako bode treba, t. j. če se kakov Turek pokaže. Samo bajonet je imel ob boku pri sebi.

Komaj se je bil dan naredil. Megla je ležala na zemlji tako, da se ni daleč videlo. To se je Petru še ugodno zdelo, ker v tej megli mu je bilo treba le trikrat dobro poskočiti, pa ga sovražnik že več videl ne bi, ko bi prišel.

Pot mu je bil študent natanko popisal, tako da je res kmalu našel njivo s krompirjem. Večinoma je bil krompir že izkopan, a tu in tam je bila vendar še marsikatera polna neizkopana brajda. Dobro je bilo, vsaj to. Peter se okoli in okoli ozre, da li ne pride kaka turška duša. Ko je vse tiho, izvleče ruto iz žepa, zveže jo v culico in z golo roko razkopava zemljo ter pobira krompir v culico. Ko si nabere dovolj, korači še nekoliko navzgor in navzdol po njivi, da bi ogledal in preračunal, koliko je še daru božjega na vsej njivi za druge krati, če bodo še tukaj blizu ostali. Zadovoljen s tem, kar po njivi vidi, hoče tedaj vrniti se in glavo vzdigne.

Prestraši se tako, da ga po vseh udih zazebe. Ker je namreč po njivi hodil in v tla gledal ter se nekatere krati obrnil, ni zdaj več vedel, od katere strani je prišel, kje je jug, kje sever ...